

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
Парубець Олени Миколаївни,
доктора економічних наук, професора

на дисертаційну роботу Плужника Андрія Васильовича на тему ««Організаційно-економічні засади забезпечення економічної безпеки міст в Україні», яку подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Зростання залежності національної економіки від викликів глобального середовища загострює питання забезпечення її економічної безпеки та актуалізує необхідність перегляду її сутності і змісту з позицій країни, її регіонів, міст, що потребує відповідного осучаснення проблематики наукових досліджень, пов'язаних з вдосконаленням організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки. Міста є особливим суб'єктом економічного розвитку країни, сучасні тенденції їх розвитку безпосередньо впливають на стан її економічної безпеки, створюють значний вплив на просторовий розвиток територій, забезпечують загальну стійкість національної економіки до внутрішніх і зовнішніх викликів.

Отже, обрана Плужником А.В. тема дисертаційної роботи, спрямована на поглиблення теоретичних засад, удосконалення методичних підходів та розроблення практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки міст України в умовах сталого розвитку є важливою, а дослідження своєчасним.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тема дослідження Плужника А.В. відповідає змісту низки державних програм та правовим засадам співпраці України та Європейського Союзу, а саме: «Угоді про Асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-

членами, з іншої сторони (27 липня 2014 р.); Стратегії національної безпеки України. Безпека людини - безпека країни» (Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020); резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» (25 вересня 2015 року № 70/1); Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№722/2019) та ін.

Дисертацію виконано в межах плану науково-дослідних робіт Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» за темами: «Економічна ефективність та соціальна стабільність розвитку регіонів у системі забезпечення економічної безпеки України» (номер державної реєстрації 0112U001461), «Методологічні засади забезпечення соціально-економічної безпеки регіону» (номер держреєстрації 0118U001096), «Адаптація системи управління до викликів середовища» (номер державної реєстрації 0116U002880).

3. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Плужника А.В. підготовлена на високому науковому рівні, логічно побудована, структурована відповідно до мети та завдань дослідження. Основні положення, висновки і рекомендації роботи мають належний ступінь наукової обґрунтованості та достовірності, що обумовлено узагальненням та аналізом значної кількості наукових праць провідних зарубіжних і вітчизняних учених за проблематикою дослідження.

Теоретичною базою дисертаційної роботи є положення економічної теорії, національної економіки, безпекознавства, глобальної, національної та регіональної економіки, сучасні концепції сталого розвитку тощо.

Автор використовує сучасні методи наукових досліджень: теоретичного узагальнення, наукової абстракції та системного аналізу, економіко-статистичний і графічний, порівняльного аналізу, кореляційно-регресійного

аналізу, економіко-математичного моделювання й інтегрального оцінювання, стратегічного підходу тощо.

Інформаційну базу дослідження складають матеріали міжнародних інституцій і ООН, нормативно-правові акти України з питань соціально-економічного розвитку міст, стратегії сталого розвитку держави, регіонів, міст, міжнародні угоди між Україною та ЄС, офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, монографічні видання, довідкові й аналітичні ресурси мережі Інтернет, власні розрахунки.

У першому розділі дисертації автором узагальнено та систематизовано існуючі критерії, класифікаційні підходи та концепції розвитку міст (с. 30-36). З позицій забезпечення економічної безпеки автор доводить доцільність розглядати міста як драйвери соціально-економічного розвитку світової економіки, країн, регіонів, що є інтегрованими у глобальні економічні процеси.

Автором сформульовано підхід до дослідження економічної безпеки міста як умови, в яких перебуває місто під впливом дії зовнішніх факторів і внутрішніх чинників; як стану захищеності населення міста з урахуванням існуючих потреб людини у безпеці; як стану міських систем життєзабезпечення, що забезпечує гідний рівень життя містян тощо (с. 39-44).

Запропоновано концепцію формування комплексної системи забезпечення безпекоорієнтованого сталого розвитку міст, що має забезпечити баланс довгострокових цілей сталого розвитку і короткострокових інтересів приватних суб'єктів господарювання (підприємств та домогосподарств), чутливо реагувати на зміну технологій, зовнішніх і внутрішніх економічних чинників, форм власності, множинність джерел інвестицій та дій незалежних інвесторів (п.1.2). Досліджено вплив глобальних викликів на сталий розвиток міст (с. 54-62), а також міжнародні підходи до забезпечення економічної безпеки міста та формування їх організаційно-економічного забезпечення у системі безпекоорієнтованих цілей і пріоритетів сталого розвитку (с. 63 - 70).

У другому розділі автором здійснено структурування складових оцінювання економічної безпеки міст (с. 82 - 85), проаналізовано фактори впливу

на стан економічної безпеки міста, досліджено ризики та загрози у розвитку сучасного міста (с. 87 - 94). У розділі проаналізовано зарубіжні науково-методичні підходи щодо вибору критеріїв оцінки економічної безпеки міст (п. 2.2); сформовано авторський науково-методичний підхід до моніторингу забезпечення економічної безпеки міст України (с. 115- 130).

У третьому розділі дисертації запропоновано концептуальний підхід до формування організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки міста (п.3.1); представлено пропозиції щодо комплексної системи організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки міст України (п.3.2); інструментарій запровадження нових моделей розвитку міст у контексті просторового розвитку та проектного управління (3 3). До важливих результатів роботи слід віднести сукупність вимог до побудови організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки міст; підхід до ідентифікації ризиків і загроз реалізації безпекоорієнтованих цілей сталого розвитку України з урахуванням їхнього індексу конкурентоспроможності; схему поетапного забезпечення економічної безпеки міст.

Отже, основні наукові положення, висновки та рекомендації, що викладено у дисертації, повною мірою обґрунтовані та достовірні. Запропоновані положення наукової новизни, розроблені дисертантом Плужником А.В., не містять суперечностей і є адекватними поставленим у роботі завданням.

4. Наукова новизна положень, результатів та висновків дисертаційної роботи.

У дисертаційній роботі Плужником А.В. розроблено пропозиції щодо оновлення організаційно-економічних механізмів та інструментарію забезпечення економічної безпеки міст в умовах реалізації сталого розвитку в Україні. До основних наукових положень наукової новизни дисертаційної роботи віднести наступне:

удосконалено науково-методичний підхід до дослідження економічної безпеки міста як складової глобального, національного, регіонального простору

(с. 36); його стан, стійкість та стабільність функціонування визначаються сформованістю й результативністю діючого організаційно-економічного забезпечення функціонування міста у системі безпекоорієнтованих цілей та пріоритетів його сталого розвитку (економічних, демографічних, соціальних, екологічних тощо) (с.69); критеріями оцінювання такого механізму є вразливість верств населення та домогосподарств міста, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують соціальної підтримки і надання соціальних послуг вразливим верствам населення, а також сприятливістю міського середовища для переходу на інноваційний шлях розвитку (с.98 - 106);

науково-методичний підхід до інтегрального оцінювання взаємозалежних показників просторового розвитку та економічної безпеки міст, доповнення якого показниками результативності, відкритості і прозорості діяльності органів місцевого самоврядування дає змогу забезпечувати протидію виникненню реальних загроз і їх нейтралізацію з метою забезпечення економічної безпеки національної економіки (п. 2.3);

концептуальний підхід до формування організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки міста та методології реалізації проектного підходу в діючій системі управління міста, що урахує європейський досвід реалізації державно-приватного партнерства, інструменти стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва (п.3.3);

дістали подальшого розвитку підходи до організації моніторингу економічної безпеки міст і реалізації безпекоорієнтованих цілей їх сталого розвитку з урахуванням особливостей збереження життєво важливих соціальних складових функціонування суспільства та держави на основі існуючих статистичних спостережень та експертних оцінок (с. 115 -126);

напрями формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки міст, а також запропоновані інструменти стратегічне планування, довго- та короткострокового прогнозування, проектування, що дають змогу забезпечити мобілізацію й концентрацію наявних матеріальних, фінансових, трудових та інтелектуальних ресурсів міст та попередити виникнення економічних і соціальних ризиків (п. 3.3).

5. Теоретична та практична значимість результатів та висновків дисертаційної роботи.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в розробленні сукупності науково-методичних підходів до оцінювання економічної безпеки міста та на цій основі формування організаційно-економічного забезпечення його безпекоорієнтованого сталого розвитку.

Підтвердженням практичної значимості результатів дослідження є використання пропозицій здобувача у діяльності Полтавської обласної державної адміністрації та її Департаменту соціального захисту населення Полтавської обласної державної адміністрації (лист 05.2-43/7154 від 19.08.2020) і Департаменту економічного розвитку, торгівлі та інвестицій (лист № 02.1-17/2750 від 18.08.2020); Полтавським обласним центром зайнятості Державної служби зайнятості України (лист 16/17/2196-20 від 18.08.2020); Управлінням адміністративних послуг Полтавської міської ради (лист № 01-14-02-11/215 від 19.08.2020, лист № 03.1-07/3087 від 28.12.2015).

6. Публікації за темою дисертаційної роботи та апробація положень дослідження на науково-практичних конференціях.

Автором у процесі підготовки дисертаційного дослідження опубліковано 31 наукову працю, де викладено основні наукові положення й результати досліджень. Загальний обсяг публікацій – 8,1 друк. арк., з котрих 6,5 друк. арк. належать особисто автору. Серед наукових праць опубліковано одну колективну монографію, 7 статей у фахових наукових виданнях України, з яких 2 статті у виданнях, котрі входять до міжнародних наукометричних баз, 5 статей опубліковано у наукових періодичних виданнях інших держав, а також 18 тез у матеріалах усеукраїнських та міжнародних наукових конференцій.

7. Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи

Представлені у дисертаційній роботі результати наукового дослідження заслуговують позитивної оцінки. Разом з тим окремі положення дослідження є дискусійними.

1. У дисертації автор розглядає сучасне місце як соціально-економічне ядро регіонального, національного, глобального простору та пропонує оцінювати стан його економічної безпеки через критерій вразливості верств населення та домогосподарств, які перебувають у складних життєвих обставинах. Реалізація цього підходу змінює акценти з оцінювання економічної безпеки за допомогою суто економічних показників та обґрунтовує доцільність такої оцінки через призму стану домогосподарств (п. 2.2., п.2 3.). Це питання потребує додаткового пояснення.

2. Підтримуємо позиції автора щодо доцільності переходу на оцінку результативності організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки міста через якість міського середовища, пошук нових ресурсів розвитку міст; зростання потенціалу людського розвитку; формування інноваційного й креативного потенціалу міського простору тощо. Разом з тим, цей підхід є більш широким та має супроводжуватися пропозиціями щодо вибору стратегічних цілей та завдань сталого розвитку міст (п. 2.1 - 2.3).

3. Автор детально розглядає сучасні підходи щодо аналізу й оцінювання факторів, які впливають на економічну безпеку міста (п. 2.1). Вважаємо, що сформований матеріал потребує подальшого узагальнення, розроблення класифікації цих факторів, що створить нові можливості здійснення аналітичної роботи з дослідження економічної безпеки міст.

4. За результатами вивчення світового досвіду щодо практичної реалізації нових моделей розвитку міст (Smart-city, Smart-адаптації бізнесу, «Green City» тощо) було б доцільно оцінити особливості їх впливу на зниження рівня економічної безпеки. Це додатково підкреслило б ґрунтовність авторських розробок і пропозицій (п.3.3).

5. Автору було б доречно деталізувати пропозиції щодо вдосконалення функцій місцевого самоврядування з метою підвищення дієвості організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки міст (3.3).

Однак, зазначені вище зауваження не знижують теоретичну і прикладну значимість отриманих наукових результатів дослідження, виконаного на високому науковому рівні.

Загальний висновок

Дисертація Плужника Андрія Васильовича, виконана на тему «Організаційно-економічні засади забезпечення економічної безпеки міст України» за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, є завершеною науковою працею, містить розроблені особисто автором науково-методичні підходи та практичні рекомендації щодо підвищення дієвості організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки міст України в умовах сталого розвитку.

За рівнем наукової новизни, глибиною та обґрунтованістю наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Анотування дисертації Плужника А.В. повною мірою відображає основні її положення та є ідентичним до змісту дисертаційної роботи.

Зміст дисертаційної роботи та тема дослідження відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, за якою дисертацію представлено до захисту.

Стиль викладання положень та результатів дисертації відповідає нормам наукового стилю. Оформлення результатів проведеного дослідження здійснено відповідно до чинних вимог. Результати наукового дослідження знайшли практичне використання.

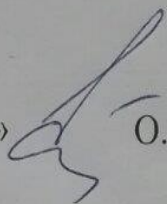
Робота відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 (зі змінами та доповненнями згідно Постанови від 19 серпня 2015 р. №656), що висувають до кандидатських дисертацій, а її автор – Плужник Андрій Васильович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Національного університету «Чернігівська політехніка»

 О. М. Парубець

Згідно з д. е. н., проф.

Парубець О. М.

проректор з НР

Михайло Марасова